

**Módszertani leírás a
Nem pénzügyi vállalatok és háztartások havi finanszírozása
belföldi hitelintézeti és előzetes értékpapír adatok alapján
elnevezésű havi statisztikai adatközléshez**

Az adatközlés célja, hogy a havonta rendelkezésre álló jegybanki statisztikák alapján, havi rendszerességgel tájékoztatást adjon a nem pénzügyi vállalati és a háztartási szektor rezidens hitelintézeti hiteleken és betéteken, illetve rezidens kibocsátású értékpapírokon keresztül megvalósuló finanszírozási folyamatairól, finanszírozási egyenlegéről.

Az adatközlés az MNB monetáris statisztikája és értékpapír-statisztikája keretében megjelenő, nem pénzügyi vállalatokra, illetve háztartásokra vonatkozó tranzakciós adatokat egyesíti, egyéb adatforrást nem használ fel.

Az adatok 2011. december 30-ától kezdődően a monetáris statisztikai publikációval egy időben, a tárgyhónapot követő hónap utolsó munkanapján jelennek meg, ekkor kerülnek frissítésre az idősorok visszamenőleges, korábbi hónapokra vonatkozó adatai is.

Felhasznált statisztikák (monetáris statisztika és értékpapír-statisztika):

A monetáris pénzügyi intézmények statisztikai mérlege (4.4. tábla: monetáris pénzügyi intézményeken kívüli készpénz tranzakciója)

A hitelintézetek összevont mérlege (5/6., 5/7., 6/6., 6/7. tábla: nem pénzügyi vállalati és háztartási hitelek és betétek tranzakciója)

<https://www.mnb.hu/letoltes/0708-monstatpubl-huxls.xls>

Rezidens kibocsátású értékpapírok adatai kibocsátói és tulajdonosi bontásban (1. tábla: nem pénzügyi vállalatok által kibocsátott értékpapírok tranzakciója, 2. tábla: nem pénzügyi vállalatok és háztartások tulajdonában lévő értékpapírok tranzakciója)

<https://www.mnb.hu/letoltes/idosoros-havi-hu.xlsx>

Az adat-összeállítás nem mutatja be teljes körűen a szektorok pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek tranzakcióból eredő változását, nem ad teljes képet a szektorok finanszírozásáról, pénzügyi megtakarításairól. A negyedéves gyakorisággal készülő pénzügyiszámla-statisztika tartalmazza a legátfogóbb információkat a nemzetgazdaság szektorainak finanszírozási folyamatairól (beleértve a háztartásokat és a nem pénzügyi vállalatokat is).

<https://www.mnb.hu/letoltes/pszistrnk-hu-1.xlsx>

A jelen publikációban szereplő, havi gyakorisággal megfigyelt pénzügyi eszközök és kötelezettségek tranzakcióinak egyenlege a *Havi finanszírozási egyenleg belföldi hitelintézeti és értékpapír adatok alapján*. Mind a nem pénzügyi vállalatok, mind a háztartások esetében bemutatásra kerül a *negyedéves finanszírozási egyenleg* (a havi egyenlegek összege a negyedévben) és a *negyedéves pénzügyi számlákban lévő egyenleg* (nettó finanszírozási képesség) is. A kétfajta finanszírozási mutató eltérése érzékelteti a havi szinten meg nem figyelt instrumentumok hatását.

A havi finanszírozási statisztikából hiányzó információk:

A szektorok külfölddel kapcsolatos követeléseit és tartozásait bemutató negyedéves *fizetésimérleg-statisztika* adatai

<https://www.mnb.hu/letoltes/bpm6fmuhufhu.xlsx>

A biztosító intézetek negyedéves statisztikai mérlege

<https://www.mnb.hu/letoltes/bizt-stat-merl-hu.xlsx>

A biztosító egyesületek negyedéves felügyeleti adatszolgáltatásai (ezen belül a biztosítási díjtartalékokra vonatkozó adatok)

A magánnyugdíjpénztárak, önkéntes nyugdíjpénztárak, egészségpénztárak és önszegélyező pénztárak negyedéves felügyeleti adatszolgáltatásai (a biztosítási díjtartalékok adatai)

A pénzügyi és befektetési vállalkozások negyedéves felügyeleti adatszolgáltatásai (nem pénzügyi vállalatoknak és háztartásoknak nyújtott hitelek, egyéb követelések és tartozások)

A Diákhitel Központ Zrt. negyedéves mérlege (a háztartásoknak nyújtott hitelek adatai)

A költségvetési szervek negyedéves mérlegjelentései (kincstári adatok, az adott kölcsönök, illetve az egyéb követelések és tartozások meghatározásához)

A költségvetési alrendszerek pénzforgalmi kimutatásai (kincstári adatok, az adójellegű egyéb követelések és tartozások meghatározásához)

A KSH munkügyi statisztikája (a bérkövetelések becsléséhez)

A nem pénzügyi vállalatokra vonatkozó mérlegadatokat (a vállalkozói pénzügyi kapcsolatok és a vállalat-háztartás pénzügyi kapcsolatok becsléséhez)

Havi szinten meg nem figyelt instrumentumok a nem pénzügyi vállalatokra vonatkozóan:

(A jelentős tételek vastagon kiemelve)

Pénzügyi eszközök:

Készpénz (forint, valuta)

Külföldön (külföldi hitelintézeteknél) elhelyezett bankbetétek

Külföldi (külföldiek által kibocsátott) hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok

Adott hitelek, kölcsönök

Részvények és részesedések (a rezidens tőzsdei részvények kivételével)

Biztosítástechnikai tartalékok

Egyéb követelések

Kötelezettségek:

Nem belföldi hitelintézetektől felvett hitelek, kölcsönök

Kibocsátott nem tőzsdei részvények és részesedések

Egyéb kötelezettségek

Havi szinten meg nem figyelt instrumentumok a háztartásokra vonatkozóan:

(A jelentős tételek vastagon kiemelve)

Pénzügyi eszközök:

Külföldön (külföldi hitelintézeteknél) elhelyezett bankbetétek

Külföldi (külföldiek által kibocsátott) hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok

Adott hitelek, kölcsönök

Részvények és részesedések (a rezidens tőzsdei részvények kivételével)

Biztosítástechnikai tartalékok

Egyéb követelések

Kötelezettségek:

Nem belföldi hitelintézetektől felvett hitelek, kölcsönök

Egyéb kötelezettségek

A havi finanszírozási statisztikában szereplő instrumentumok tartalma:

Forint készpénz

A háztartásokra vonatkozóan tartalmazza a monetáris pénzügyi intézményeken kívüli készpénz állományának havi változását. A jelen statisztikában a teljes állományváltozás a háztartásoknál kerül kimutatásra, nincs korrigálva a más szektorok birtokában lévő forint készpénz változásával. Ez a korrekció negyedéves gyakorisággal a pénzügyiszámla-statisztikában történik meg.

Valuta készpénz

A háztartások tulajdonában lévő külföldi készpénz tranzakcióját tartalmazza. Az adat a valutaforgalmazók statisztikai adatszolgáltatásának felhasználásával, becsléssel áll elő. A táblában publikált tranzakciók összhangban vannak a fizetésimérleg-statisztika és a pénzügyi számlák adatközlésével.

Belföldi bankbetétek (beleértve a felvett hiteleket és a repó típusú ügyleteket is)

A nem pénzügyi vállalatok, illetve a háztartások rezidens hitelintézetekkel szembeni követeléseinek havi tranzakciója, a hitelintézetek mérlegében szereplő összegek alapján számítva. Az adatok nem tartalmazzák az instrumentumokon felhalmozódott, elhatárolt kamatozatokat, de a betétek mellett tartalmazzák a hitelintézeteknek nyújtott kölcsönök és repó típusú ügyletekkel kapcsolatos követelések tranzakcióit is, összhangban a monetáris statisztika adatközlésével. A pénzügyi számlákban megjelenő betét instrumentumnak ugyanakkor részét képezik a felhalmozott kamatok,

a hitelintézeteknek nyújtott kölcsönök és a repó típusú ügyletekből eredő követelések pedig nem a betétek, hanem a hitelek között szerepelnek.

Belföldi hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok

A nem pénzügyi vállalatok, illetve háztartások tulajdonában lévő, rezidens gazdasági szereplők által kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok havi tranzakciói az értékpapír-statisztika előzetes adatai alapján. Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok az állampapírok, az MNB-kötvények, a hitelintézetek által kibocsátott kötvények és jelzáloglevelek, továbbá az egyéb pénzügyi közvetítők, a nem pénzügyi vállalatok és a helyi önkormányzatok által kibocsátott kötvények. Az adatok összhangban vannak a negyedéves pénzügyi számlákban megjelenő tranzakciós adatokkal.

Belföldi befektetési jegyek

A nem pénzügyi vállalatok, illetve háztartások tulajdonában lévő, rezidens befektetési alapok által kibocsátott befektetési jegyek havi tranzakciói az értékpapír-statisztika előzetes adatai alapján. Az adatok összhangban vannak a negyedéves pénzügyi számlákban megjelenő tranzakciós adatokkal.

Belföldi tőzsdei részvények

A nem pénzügyi vállalatok, illetve háztartások tulajdonában lévő, rezidens gazdasági szereplők által kibocsátott tőzsdei részvények havi tranzakciói az értékpapír-statisztika előzetes adatai alapján. Az adatok összhangban vannak a negyedéves pénzügyi számlákban megjelenő tranzakciós adatokkal.

Belföldi bankhitelek (beleértve a repó típusú ügyleteket is)

A nem pénzügyi vállalatok, illetve a háztartások rezidens hitelintézetekkel szemben fennálló hiteltartozásainak havi tranzakciója a hitelintézetek mérlegében szereplő összegek alapján számítva. Az adatok nem tartalmazzák az instrumentumokon felhalmozódott, elhatárolt kamatokat, összhangban a monetáris statisztika adatközlésével. Ugyanakkor a pénzügyi számlák adatközléseiben a hitelek magukban foglalják a felhalmozott kamatokat is.

Kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok

A nem pénzügyi vállalatok értékpapír-kötelezettségeinek havi tranzakcióit tartalmazza az értékpapír-statisztika előzetes adatai alapján. Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírként a vállalatok által kibocsátott különféle kötvények kerülnek megfigyelésre. Az adatok összhangban vannak a negyedéves pénzügyi számlákban megjelenő tranzakciós adatokkal.

A nem pénzügyi vállalatok, illetve a háztartások finanszírozását jelentősen befolyásoló tényezők

Mivel a nem pénzügyi vállalatok és a háztartások pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek csak egy részére vonatkozik a havi finanszírozási statisztika (Megfigyelt pénzügyi eszközök, Megfigyelt kötelezettségek), egyes gazdasági események hatása nem, vagy nem teljes körűen, illetve nem megfelelő időben jelenik meg a havi adatokban.

A háztartásokra vonatkozóan teljes mértékben hiányzik a pénzügyi eszközök megfigyelt havi tranzakciói közül a biztosítók és nyugdíjpénztárak tartalékaiban (biztosítási díjtartalékokban) történő folyamatos vagyonfelhalmozás, illetve a magánnyugdíjpénztári kilépésekkel kapcsolatos vagyonkivonás, vagyonátadás az államháztartásnak 2011. első felében. Ugyanakkor a nyugdíjpénztári reálhozamok kifizetése 2011. júliusban és augusztusban növelte a háztartások megfigyelt pénzügyi eszközeit (jellemzően a betéteket), a szektor nettó finanszírozási képességére azonban nem ekkor, hanem az első negyedévben volt hatása a pénzügyi számlák adatai szerint. A második negyedévben a háztartások egyéb követelése csökkentek a reálhozam-kifizetéssel (ellensúlyozva a betétnövekedést), ezek azonban a havi statisztikában nem jelennek meg.

A háztartások és a vállalatok havi készpénz és betéti tranzakcióit jelentősen befolyásolja, hogy a munkabérek kifizetésére a munkaszüneti napok száma és elhelyezkedése függvényében a hónap első napjaiban kerül sor, vagy korábbra, az előző hónap végére húzódik vissza. A bérfizetés változó időzítésének kezelésére a pénzügyiszámla-statisztika eredményszemléletű bércorrekciót alkalmaz, előrehozott bérfizetés esetén a háztartások vállalatokkal és államháztartással szembeni egyéb követelése csökkennek, ellensúlyozva a pénzeszközök hó végi növekedését. Mivel az egyéb követelések a havi finanszírozási táblákban nem szerepelnek, a bérfizetési gyakorlatnak megfelelő pénzeszközváltozás közvetlenül befolyásolja a havi finanszírozási egyenleget, amely így akár 100

mrd forint nagyságrendű torzítást is tartalmazhat az eredményszemléletű adathoz viszonyítva. (Az eredményszemléletű adat azt mutatja, hogy mekkora jövedelem jár az adott időszakra a háztartásoknak, nem pedig azt, hogy mekkora összeg került kifizetésre.)

Jelentős tétel a háztartások és a vállalatok tartozásai között a hitelintézeti hitelek mellett az egyéb pénzügyi közvetítőktől származó hiteltartozás (pénzügyi vállalkozásoktól és a háztartások esetében a Diákhitel Központ Zrt.-től felvett hitelek is). Az ezzel kapcsolatos tranzakciók kimaradnak a havi szinten megfigyelt kötelezettségek tranzakciói közül és így a havi finanszírozási egyenlegből is.

2011 októberében indult a háztartások lakáscélú devizahiteleinek jogszabályban meghatározott, rögzített árfolyamon történő végtörlesztése, ami a háztartások banki hiteltartozásainak jelentős összegű, tranzakcióból származó csökkenésében tükröződik. A végtörlesztéshez szükséges összeg az érintett háztartások esetében részben meglévő pénzügyi eszközeik felhasználásával, követeléseik megszüntetésével, vagy esetleg más kötelezettség vállalásával áll elő. Ez azonban a havi finanszírozási statisztikában csak részlegesen jelenik meg, mivel a pénzügyi eszközök és a kötelezettségek kimutatása havi szinten nem teljes körű. A havi finanszírozási egyenleg ezért akár 100 mrd forintot meghaladó torzítást is tartalmazhat a végtörlesztés vagy egyéb kedvezményes hiteltörlesztés időszakában.